

Barcelona 2 de Maig de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2356 15 cèntims — Atrassats, 30

PERTENENÇA A LA BIBLIOTECA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

S. M. LA PATATA

—Qui m'ho havia de dir que arribaria a ésser un personatge tan important!

PERTENENÇA A LA BIBLIOTECA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

Carquinyolis Berenguer

CALDAS DE MONTBUY

“LA CONFIANZA”

Confiteria i Pastisseria

Els Carquinyolis Berenguer es vénen en totes les bones pastisseries de Catalunya

Resseguiu el món sencê,
companyies, monopolis,
i en lloc hi ha carquinyolis
com els de *Cân Berengué*.

Són fets exquisidament
i el que els tasti una vegada
durà sempre al pensament
aquella dolçor sagrada.

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports
SANROMA
Balma, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

BAÇAR DE “LA UNIÓN”

OBJECTES PER A
ESCRIPTORI

Unió, 3

BARCELONA

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

GRAN SALÓN DORÉ

DE LA

GRANJA ROYAL

— PELAYO, 58 —

LLETERIA I PRODUCTES DERIVATS DE LA MATEIXA

PASTELERIA DE NATA
NATA EN CAPSETES
GELATS DE NATA

El SALÓN DORÉ és el punt de reunió de la bona Societat
El gran THE de la tarda-Cafè, llet, pastes, sandwichs, kochtails
“Souper” a la sortida dels Teatres

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

EL CRIM

Madrid ha triomfat sobre Barcelona. Hem tingut els crims misteriosos i persistents, guerra civil de cantonada. Hem vist els atracaments cinematogràfics, amb mans enlaire, i autos i trets. Però aqueix crim de Madrid ha guanyat als nostres, no en grandesa, no en empenta, sinó en interès fulletinesc i en «mala vida». Sobretot en mala vida. Darrera dels nostres crims, hi havia quelcom més que un afany de diners per a pendre cocaïna, jugar a la ruleta i tastar els vicis nefandes.

Recordem que una vegada, parlant de Madrid i de Barcelona, amb un amic madrileny, ens deia:

—En un Cafè de Madrid, hi ha més inquietud que en tot Barcelona.

L'inquietud aquesta era la lluita pel diner i el nequit de la sensualitat. L'individu, sol, es barallava amb tota la ciutat. Aquí, la inquietud personal, mai va sola, a l'enrivés de Madrid, on En Joan Pérez és En Joan Pérez. Aquí En Joan Puig és En Joan Puig i además sindicalista, o catalanista, o radical. An el mateix amic madrileny, comentant aquestes diferències madrilenyes i barcelonines, li diem:

—Vostè va a un cafè dels barris populars, i fent un gest de valent, s'aixeca i diu: «Tots els d'aquesta sala són uns tals...» A Madrid, hi hauria un daltabaix, veritat? Doncs aquí no; aquí, immediatament començarien a respondre: «Burru! Borraxo! Fora! A Sant Boi!» Però en lloc de l'injúria personal, i en el mateix cafè, s'aixeca i diu: «Tots els sindicalistes de l'Unic—o del Lliure, segons el cafè—són uns tals o uns quals!» Bé, doncs, d'allí sortiria amb el cap trencat, o amb la pell foradada.

—Si que és estrany—ens respongué l'amic.

Perquè això és estrany, però és veritat, els crims de Barcelona, són distints dels crims de Madrid, i els criminals, aqueixos criminals que es suïciden, que es desmaïen i que es presenten a les ambaixades, quan han fugit. I és que les aberracions són distintes. Allà En Joan Pérez, roba i mata per inquietud, diem inquietud, pròpia. Es jugador, és llibertí, és, com en

el cas d'En Navarrete i d'En Donday, quelcom de més morbós. Aquí En Joan Puig roba i mata, per inquietud, diem-ne inquietud, de l'ambient. Per això els crims barcelonins, encara que aparentment més misteriosos, són més senzills, i els madrilenys més complicats. La nostra és la podridura d'una fruita verda.

Quan era assaltat el tren a Poble Nou, i els atracadors fugien en auto, disparant, asseguràvem que allò era un robatori de gran ciutat. També lo de Madrid és de gran ciutat i no pas espanyola, sinó europea. Per entremig es belluga l'afany satànic de diners, la cocaïna i els amors invertits. Si succeís a París, o a Londres, divagaríem sobre les civilitzacions decadents, i apareixerien uns comentaris literaris, retreient a Baudelaire, i sobretot an En Tomàs de Quincey. Però succeeix a Madrid, i restem astorats de que hi passin semblants coses, i com en l'Europa 1914-1918, diem: És la guerra. De tot això té la culpa la guerra, que va enterbolir les sanes costums i la vida serena que tenia per vicis el «Valdepeñas», l'«agarrao», el «mus» i la dona, no gaire neta, però molt garbosa.

PARADOX

Proses epigramàtiques

DE LA CIUTAT CREIXENT

T'enfiles cel amunt cada dia més esbelta i serena. T'enfones terra endins més forta i potent. Et blegues per les muntanyes esdevenint més ample. Encara dus al front el sec de la corona que ostentares i a la claror de l'alba t'embadaleixes quietament mirant un estel claríssim. Però, al mig de la Rambla hi ha un garraurt que fa el rebec perquè vol una bomba de gas pobre. La bona mare no li comprarà pas. No fos cas que agafés idees anarquistes, remenant bombes.

DEL MONUMENT DE COLOM

Dret damunt d'aquest cirial deus pensar com és més difícil que no pas fer aguantar l'ou dret damunt la taula. Qualsevol dia et cansaràs de viure damunt d'aquest punxó i et veurem com camines per l'espai. No és fàcil, però, que tornessis a l'Amèrica.

DE LA FLORISTA DE LA RAMBLA

Es casada de poc i a fe que és bella. Du un feix de flors damunt del braç com caramulls de sol. Té la cintura encara més florida (Segurament d'un caramull de sol). Si li dieu qualque paraula bella us posarà un terròs de sol al trauc.

Si no es tenen patates no s'és ric

En una revista anglesa hem llegit la descripció d'una boda de jueus celebrada a Bucarest i a la que assistiren deu mil persones. No es té notícia d'una tal aflluència de gent en cap altra boda, contant-hi la de Canaan, la de Camacho, i la que a Cambrils es celebrà entre el baró de Rocafort i l'heroica donzella Agna Maria, segons conta En Peius Gener.

En aquesta boda de Bucarest hi hagueren les següents víctimes: cent trenta vuit bous, noranta bens, cent seixanta vaques, tres mil gallines i dos mil cent ànecs. El vi begut no es pot calcular.

Però hi ha una cosa que ens entristeix. I és la de que en aquest dinar de bodes, no hi figuren les patates. Per què? Perquè aquests jueus, malgrat ésser riquíssims, com ho prova el fet de convidar a deu mil persones, no tenien prou diners per a adquirir aquest preciós tubèrcul, conegut vulgarment per patata.

Una heretgia

En l'aparador d'un fotògraf de la rambla, d'un extrem de la rambla, hem vist una fotografia del Sagrat Cor de Jesús.

No sabem com això de retratar el Sagrat Cor, ha sigut possible. Però el que si sabem és que ens sembla una incorrecció. Que a l'aparador d'una fotografia s'hi exposi el retrat d'uns casats de nou o d'un mocós en trajo de primera comunió, però el retrat del Sagrat Cor? Això, francament, ens sembla una heretgia. Ademés, tenim les nostres sospites de que el Sagrat Cor s'hagués anat a fer retratar.

No pot ésser un reclam de la fotografia això? No pot ésser fet per a suplir aquell Proveïdor de la Reial Casa?

La barca nova

Per què es dirà allò de «bon vent i barca nova»? Suposem que aquesta màxima marinera és una màxima progressista que creu més en les barques noves, pel sol fet d'ésser-ho, que en les velles, encara que estiguin acreditades. Doncs el Círcol Equestre que

porta bon vent, per a complir amb la màxima, diuen que ha adquirit una barca nova. Ho diuen. Nosaltres, que no som socis de l'Equestre, no ho hem pogut comprovar.

La barca està destinada a la piscina de la nova casa, piscina tan gran que per por als naufragis i ofegaments, han hagut de pensar en una llanxa de salvament. Així, els cavallers de l'Equestre, podran dedicar-se als esports marítims, a més a més dels d'equitació. Una barca no fa mar, ni riu, ni estany ni piscina, com una flor no fa primavera, però deixant de banda la lògica, l'Equestre no adquireix una altra barca, sinó que amb un gran sentit realista—per alguna cosa el seu president l'Albert Rusiñol és de la «Lliga»—per a donar caràcter a la piscina, que segurament anomenaran «mare nostrum», han adquirit una partida de peixos.

Així l'Equestre, rival del «Liceu», res tindrà que envejar al Círcol de la Rambla. El «Liceu» té peixera, en la qual els socis fan de peixos, darrera els vidres. L'Equestre disposarà de peixos per als socis. En lo que hi ha disparitat de criteri entre els socis, és en la tècnica de la pesca. Uns socis, els joves, estan per la barca i la xarxa, i els vells s'han decantat per la pesca amb canya.

Primer de maig

Són molts els que es recorden del primer primer de maig. Fou en 1890, fa trenta quatre anys. Un vell socialista amic, quan parla d'aquells dies ens assegura que res hi ha de nou en la vida de Barcelona.

En 1890, fou una veritable festa. Molta gent i molt d'ordre. A la Capitania, el general Blanco, surt al balcó, d'uniforme, i saluda a la gentada, i la gentada, composta de socialistes i anarquistes, l'ovaciona. Al Govern civil, els va rebre l'Antúñez, el bon governador. Però a l'any següent les coses canviaren. La ciutat, la ciutat burgesa, va creure que arribaven els bàrbres. Però el governador la va salvar, amb estat de siti, detencions, la força pública al carrer i prohibint tota manifestació.

—I com es deia aquell governador?—preguntarem al socialista.

—El governador que en 1891 va salvar a Barcelona?

—Sí.

—No m'enrecordo. Ningú se'n enrecorda.

—Potser mirant els diaris de l'època.

—Per a què? No val la pena.

Les taules de Cafè

Les taules d'un Cafè de la Societat de poble —sia el poble que es vullga—fixeu-se bé, que ofereixen un aspecte altament pintoresc.

Aquí un escamot de *plepes* que parlen de política, perquè estan subscrits a cinc diaris diferents de la ciutat; discuteixen i passen de les nou de la vetlla a la una de la matinada, combatint-ho tot i

LA POESIA QUE PASSA

formant fins pressupostos; més enllà una altra taula, on se parla d'art; és a dir, són els *massa-gris* de la intel·lectualitat del barri; allí tan es discuteix de Greco com de Murillo, com s'insulta an En Borràs i En Calvo, com hi ha un dramaturg que diu que En Guimerà plagia. En aquesta colla, en la que acostumen alternar-hi els més membres de la Directiva, s'insulten figures, es desacrediten poetes i es fa anar a re-

dolons a persones que si els escoltessin els escupirien la cara per imbecils.

Més aprop de la taula-mostrador o anomenem-ne taulerell, hi ha la *sacrosanta* taula de *burro*, aquest *burro*, que és la desesperació de moltes dones honorades que fins treballen pels marits, perquè saben darrera aquella pastera petita, fer tard els dies feiners i ésser despedits dels tallers, i altres dels que fan

corro, són mosques vironeres, que no els hi parlen ni de polítics ni d'art, perquè per a ells el món s'enclou amb un joc maleït i prou.

La taula del *burro*, és sempre l'àncora de salvació de totes les petites entitats; no veureu centre, casinet, cafè penya o sia lo que sia, que, mig amagada, la taula està en un angle del cafè, com si sentís vergonya per llur història deshonrada...

Ai, que no hi haguessin taules d'aquestes en les societats; no podrien sostenir el gasto amb una dotzena de socis mal avinguts, com s'acostuma a ésser...

Les taules de Cafè són un símbol; quan desertes, de tristesa i repòs; per això són de marbre i tenen la fredor de veure com s'hi perden els jornals en mal hora; si són voltades de públic, perquè tenen una mena de privilegi pot-purriesc.

Quan entro a un lloc, on hi han afilerades una corrua de taulettes, lo primer que faig és esguardar les persones que les ocupen. Amb el dit assenyalaria, sense equivocar-me gaires vegades, on son els *viciosos*, els *polítics* i els *savis*.

Si poguessin referir les negres històries que han presenciades les blanques taules de centenars de cafès!..

Ja feren bé, les dels pobles rurals, de comprar-les de *màrmol*—com diu el *visa-presidente* del *Centro Recreativo*— al oïr els caragolats renecs dels carreters quan claven les cartes rebregades damunt la taula, o bé les fitxes del desballestat dòmino quan es perd un cap-i-cua, crec que cruixirien i s'obririen pel mig.

No parlo de l'esperit, perquè flameja mantes vegades, amb un platet de rom i sucre... entre renecs, ximpleries grolleres i discussions un xic més amunt que tavernàries...

Quin fàstic m'han fet tota la vida les taules de cafè!...

JULI MONTSERRAT

EL PRIMER DE MAIG

En aquest món se jutja a la gent amb una inconsciència i lleugeresa verament esfereïdores. I és que, encara que ens vulguin fer creure que aquest món és un cabàs de virtuts i bones intencions, nosaltres no ho podem creure de cap manera. Hi han més animals dolents—ens referim an aquests animals que prenen cafè i van al *cine*— que geperuts. I això que de geperuts n'hi ha un sens fi. Nosaltres hem fet un descobriment. El descobriment és aquest: tothom és geperut en aquest món, és a dir: tothom té un gep o altre. Qui el té a la esquena, qui el té al cervell, qui el té al cor. Al cor és on abunden més els geps. Estem segurs de que hi ha cor que més sembla un dro-medari que un cor.

Ara mateix... Tots vosaltres haureu sentit parlar malament de l'obrer. Quan no se sap què criticar, es

critica a l'obrer. L'obrer fa fàstic i fa por. Se'l creu un home dolent. Que per què se'l creu un home dolent? Perquè un home que va mal vestit no por ésser bona persona de cap manera. Es clar que això s'evitaria d'una manera: fent vestir als obrers a Cà'n Klein, a Cà'n Rabat, a Cà'n Morell, o a Cà'n Torelló. Però, desgraciadament, els jornals no els arriben. I com que han d'anar mal vestits han d'ésser dolents. Però no en són. Ho sabem de bona tinta. I com que ho sabem de tan bona tinta ho volem demostrar. Que no són bons els obrers? Desgraciats filisteus! Mirin si en són de bons que quan s'han de manifestar, que és una vegada cada any, quan han de donar te de vida, trien el mes de Maig per a fer-ho. Vostès

COSES DE L'AMOR

—Ja ho sap que m'ha fugit la dona?
—I per això està tan content?
—Es que m'ha fugit amb l'amo de la casa i m'era molt antipàtic. Déu l'ha castigat!

naturalment, amb la seva miopia de sempre, diran:
I això què té que veure?

Què té que veure? Però que no saben quin mes és el Maig? És el mes de Maria. El mes de Maria? I què? Doncs que qui es manifesta en un mes com aquest ha de tenir una ànima virginal del tot. Si gosessim, estem segurs de que aquests obrers, tan odiats per la burgesia i la classe mitja de tot arreu, es manifestarien vestits de blanc, i amb un llaç blau i daurat al braç.

El mes de Maria és el mes dels Jocs Florals, també, el de les nit perfumades, perquè cada test és un jardí, el mes de les flors, dels enamoraments fulminants, i de la calor, que també és fulminant, com els casaments.

En aquest mes no es pot ésser mala persona, encara que es tinguin ganes de ésser-ne. Paraula.

XARAU

El Doctor Barraquer

Als setanta dos anys ha mort a Barcelona En Josep Antoni Barraquer, l'eminent oculista. Si un català il·lustre hi ha per mèrits propis i no emmatlevats, és aquest, ja que a la seva voluntat i al seu estudi degué la fama tan justament guanyada.

Amb el seu fill Ignaci inventà un nou sistema d'operar les catarates, procediment al qual recobrà la vista l'emperatriu Eugènia de Montijo.

Fundà el dispensari oftalmològic de l'Hospital de la Santa Creu. Inicià els treballs histològics, tan feliçment seguits per En Ramón i Cajal. Sigué catedràtic d'oftalmologia d'aquesta facultat.

Ha sigut un savi i un home bo, que ha deixat al seu pas admiració i agraïment.

Descansi en pau l'eminent català!

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

Dolça llum. Poesies de P. Saló i Morera. Tres pessetes.

Veu's aquí un poeta fidel als seus ideals estètics. D'aquesta obra d'avui a l'obra inicial d'En Saló i Morera no hi ha pas cap diferència, hi ha el mateix nexa esperitual, la mateixa tendència que podríem qualificar de tradicionalista. En Saló i Morera ha sapigut resistir totes les noves tendències estètiques: el ruba-í a la manera del persa Omar-al-Khayyam, les estrofes de tres i quatre versos a la manera dels hai kais japonesos.

En Saló i Morera és, en poesia, tot lo contrari d'En Salvat-

LES SUBSISTÈNCIES

—No podem menjar bacallà, però menjarem ballena i encara diran que no hi ha Providència!

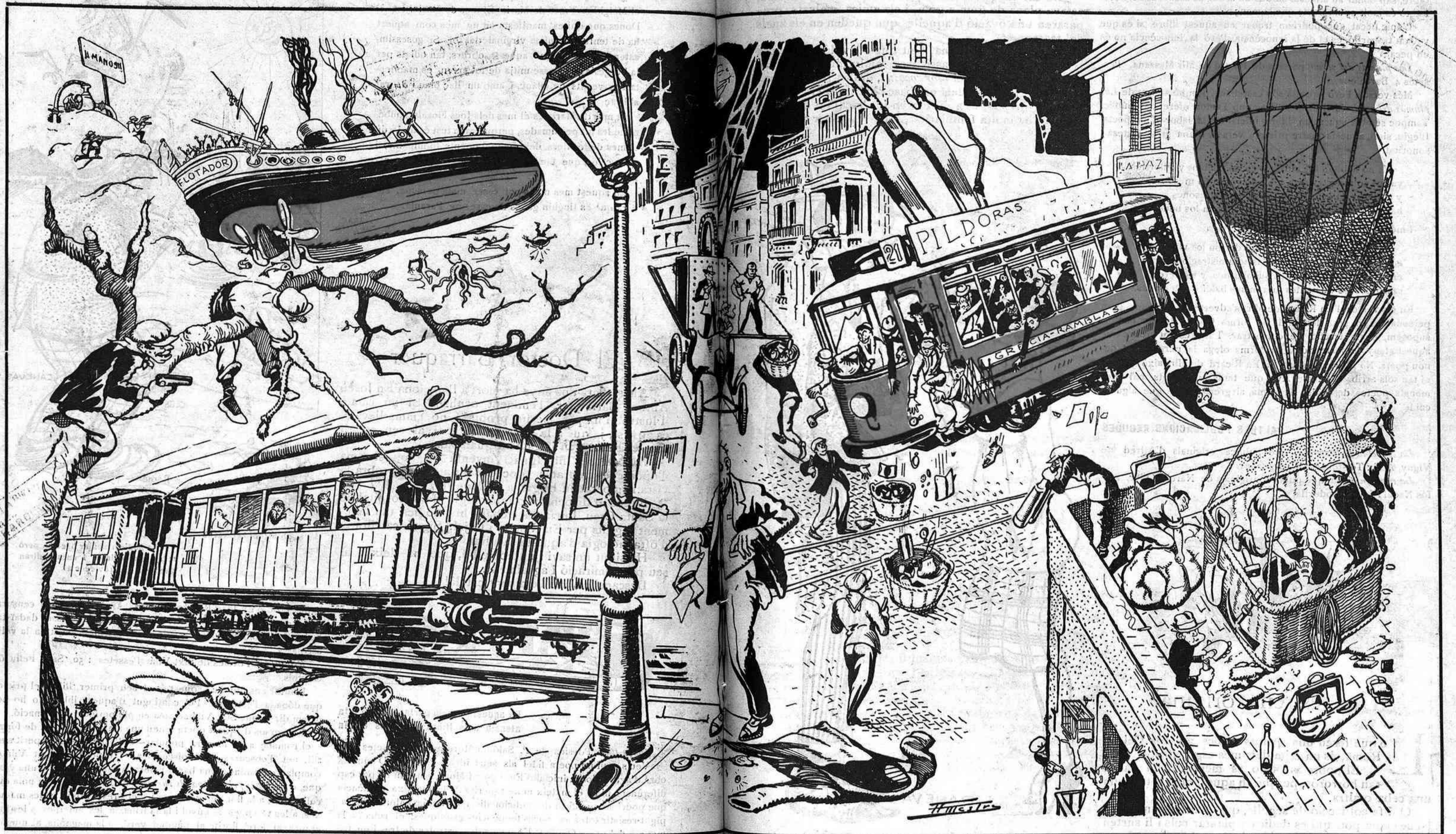
Papasseit c d'En Joan Ramón Jiménez. Això no és una censura, sinó, senzillament, un comentari. No tothom ha d'ésser dadaïsta. Fa bé En Saló en no disfressar el seu temperament a la vella escola.

Reliquiari. Poesies de Sixt Vilá. Pessetes 1'50, Sant Feliu de Guixols.

L'autor ens diu que aquest és el seu primer llibre, el primer que dona a l'estampa. Pel contingut d'aquest llibre no ho podríem dir ja que Sixt Vilá sembla en ple període de formació.

Els versos d'aquest poeta tenen una amable humilitat de forma —el romanç a la manera popular— i d'esperit—un esperit senzill, net d'obscures concupiscències.—L'esperit de Sixt Vilá es complau en cantar a una barca velera, a l'aspra serra, a una viola que, a cada pas perfumava els turmells de l'estimada, a la noia que cull molsa, a la flor del cirerer, a les cireres d'arbós, a les maduixes, a les taronges, al núvol i la fadrina, a les ametlles, a les magranes, al llorer florit, al pàmpol verd, a la magnòlia, al muguet badat, a la ginesta i al pi, a la pruna vermella, al moresc granat, etcétera.

ASSAIG DE PEL·LIGU ESTIL NORDAMERICA

H. MESTRE

Tots són motius petits, nimis, que han sigut cantats infinides voltes. No obstant, Sixt Vilá, malgrat ésser aquest el seu primer llibre, sap donar an aquests motius un sabor de cosa inèdita, nova. I això és molt en un poeta que comença.

L'únic pecat que podríem trobar en aquest llibre, si és que volíem trobar-lo, és el de la innocència. Però la innocència no és un pecat.

Las plumas del yelmo, poesies de Ricard de Mir Massana. Pessetes 4. Barcelona.

Més versos. Però aquests són castellans. També aquest de *Las plumas del yelmo* és el primer llibre que l'autor ofereix al públic. Tampoc sembla aquest un llibre inicial en la labor d'un poeta. Llegiu, sinó, aquests quatre primers versos, d'una gran justesa i sonoritat:

Ya no habitan los hidalgos en los pueblos y villorrios,
ya sus solariegas casas convirtiéronse en mesones,
y en lugar de caballeros, bajo de los artesones
hay camastros de arrieros, y se yanta en los bodorrios.

I més avall:

Ya sus mayorazgas tierras perdieron los vinculeros,
cuyos hijos hoy vegetan en las administraciones,
en tanto que los caciques pueblerinos, y usureros,
cazan por los que antes fueron sus baldíos y terrones.

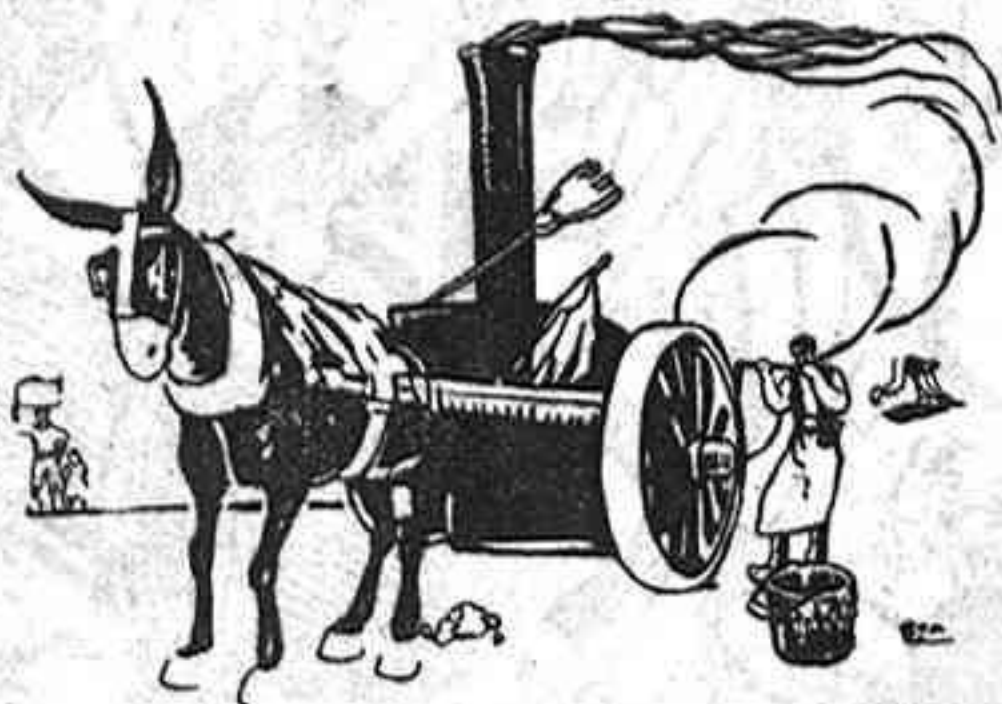
En els versos d'En Ricard de Mir s'adverteix, sinó una gran personalitat, un gran domini de la forma. Que és lo que l'autor, suposem, devia tractar de demostrar. I fins es pot creure que aquest afany de perfecció en la forma ofega la personalitat del nou poeta. No li tirem en cara an En Ricard de Mir això, ja que ni tan sols arriba a defecte. Avui que tants anomenats, mal anomenats, poetes, descuiden la forma, alegrem-nos de que algú la cuidi.

ALTRES PUBLICACIONS REBUDES

La novel·la estrangera, que publica originals d'Alfred de Vigny, Aleix Tolstoi i Ivan Turguenev.

La novel·la d'ara, que publica originals de Narcís Oller, Aníols Nadal i Lluís Capdevila.

ALFA

Una estrena original

Lo que feren uns quants amics an En Celestí Roma, és un crim dels més esgarrifosos.

El pobre xicot no es mereixia un càstic tan horrorós, perquè en aquest món tots tenim una ceba o altra.

Qui fa col·lecció de segells, qui guarda tans capicues com pot, qui es dedica a plantar cols i li surten prunes, qui fa versos i qui es dedica a inventar planetes, passant hores dalt un terrat, amb una ullera amb vidres de colors.

En Roma no va tenir altra desgràcia que fer un drama en molts actes i molts quadros, i amb solfes.

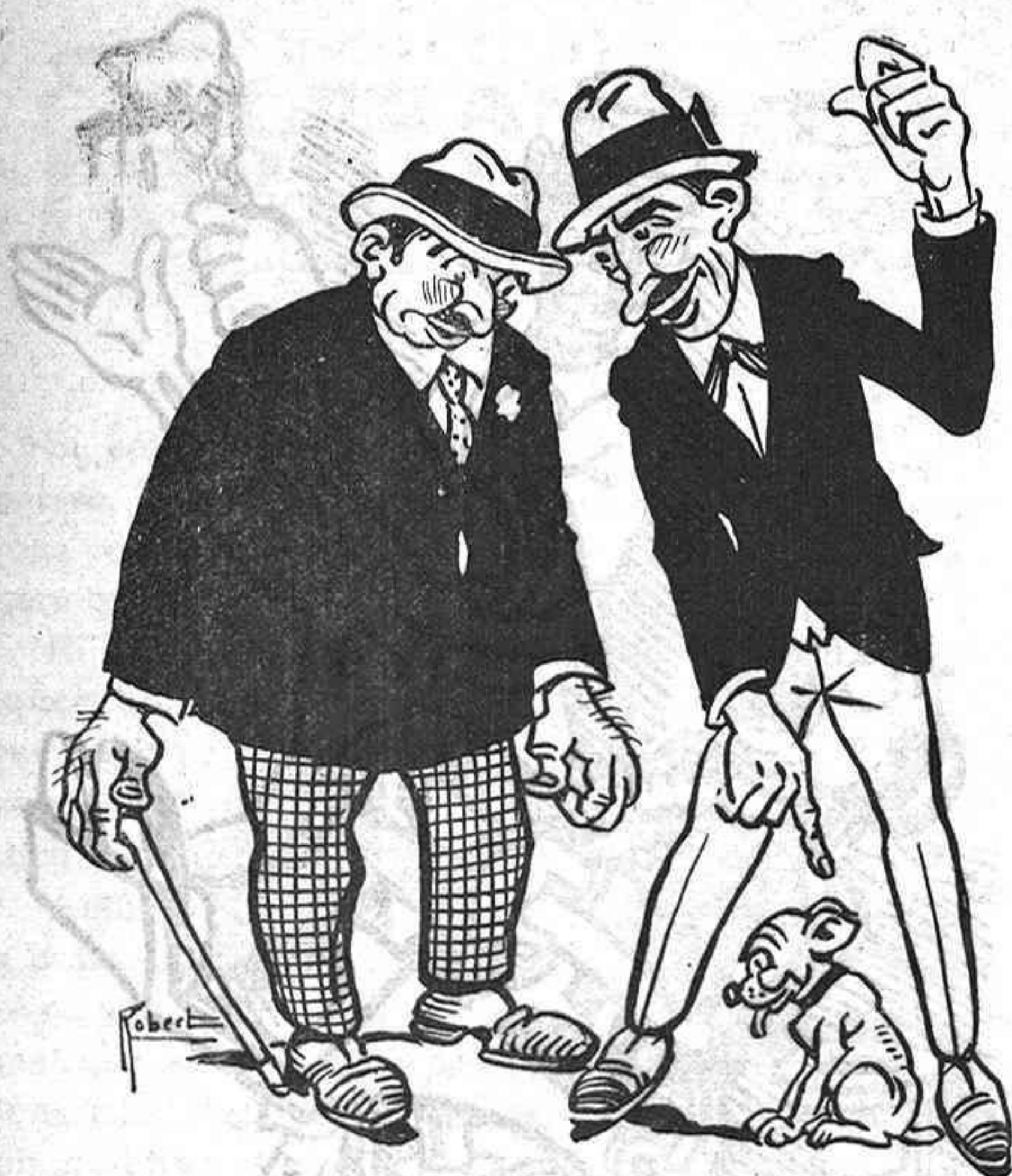
No cal dir que la saleta, on es representà el drama, estava plena de gom a gom, i els amics malvats prepararen una ovació d'aquelles que queden en els anals del teatre.

Enganyaren al Roma, fent que convidés la premsa i, clar, molts, com jo, assistírem amb tota la fe més sincera a l'estrena del *morrocotut*, drama ple de situacions, que un no queia en basca perquè era en un local de *lluisets*, és a dir era en un local de barriada, i que hi ha molta familiaritat, tanta que, per a pendre

LES MINYONES D'ARA

-Si hi han senyorets joves a la casa, vui deu durus mes.

FSTIMAR A LES BESTIES

—Mira si l'aprecio an aquest gos, que ja he agafat totes les seves aficions!

el pèl a qualsevolga els socis eren fets que ni d'en-càrrec.

Ens trobarem, en els *lluïsets*, molts periodistes, altres escriptors i uns quants autors de nom un bon xic coneguts.

—A veure que serà aquest drama—deia un company.

—Podeu comptar; una ximpleria. Figureu-vos que no hi han dones, i jo en no havent-hi faldilles, ja no sé on sóc.

—Qui sap!—vareig afegir jo, volguent treure la nota amarga de la discussió.

—Ja ho veurem. Però, llegiu quines cartes ha transmès a la redacció.

I ensenyà una lletra en la que deia:

«Estrena del grandios drama del llorejat poeta i fecund dramaturg del districte, En Celestí Roma.»

—Deu ésser jove!

—Això són les il·lusions dels vint anys!

Sonà el timbre i entràrem a l'alcoba. Allí tots eren coneguts i ens miraven a nosaltres com coses rares. Començà el drama... Redeu de Déu! Si no arribava a ésser a un lloc on hi havia la cara del Sant Pare, que ens mirava seriosament des del pany despaperat de la paret, deixo anar un renec d'aquells amb crosses. Començà la gent a riure. A pujar telons i decoracions. Allò era, no una rondalla dramàtica, sinó una vilesa artística.

Acabà l'acte i uns crits de: «L'autor! L'autor!» Res. Feren aixecar sis vegades la cortina. Però a la darrera vegada, una colla de barbamecs, des del primer pis tiraren una corona feta amb forces d'allis i un esplet de cebetes tendres que n'hi havia per a menjar-se-la amanida.

Surt En Roma i al veure allò, agafa la corona i la rebot al públic, cridant:

—Idiotes! Salvatges!...

Però de la rebotuda, una cabeça va anar a parar al meu ull, obligant-me a cridar:

—Ximple! Beneit!...

L'escàndol fou formidable. El pare i la mare de l'autor corrien pel local, llençant més fecalisme que la Mútua dels Propietaris al treure allò poc olorós.

Mentre els uns em posaven un drap mullat a l'ull dret, que és el que em fa més utilitat, veig que passen per davant meu a l'autor... Una senyora m'aconsolà i em digué:

—Prengui paciència; vostè ha rebut de l'ull, però el pobre fideuer ha agafat un atac que no sabem si en sortirà...

—Però l'autor d'aquesta tonteria és fabricant de fideus?

—Sí, senyor. Però es veu que uns quants amics l'enganyen fent-li creure que és un poeta i que sap escriure drames i com ja en té divuit més de preparats, a fi que les Pompees no tinguin feina amb els concurrents de l'*Acadèmia Lluisitània*, li han fet aquesta broma que el xicot s'ho ha pres de debò...

* *

Abandonàrem el local, en mig d'un bullici no gaire eclesiàstic.

Jo, entre mi, em deia tot gratant-me l'ull pels forts dolors que em donava el colp de la gran *allada*:

—El dia que em convidin els lluïssos, me'n vaig a «Monte-Carlo» o a «Pompeya», al menys allí tinc la seguretat de no pendre mal i de no presenciar com un *dramaturc*, que escriu més en *turc* que no pas en *drama*, li agafa un atac de feridura a plena joventut.

I per ara compleixo fidelment la paraula. Dels meus amics, periodistes, escriptors i poetes, sols he sabut, que quan el Director els obliga anar a un lloc sense dames, diuen:

—No seria igual anar a pendre notes de l'assassinat d'aquesta nit?...

J. M.

LICEO

La companyia de ballets russos que dirigeix Sergi Dhiaguilew ha estrenat tres obres durant la passada setmana, les tres tenen una gran importància musical i corogràfica, però de les tres, sobretotes, una. Aquestes obres són *Contes russos*, *Cimariosiana* i *Pulcinella*. La que indiquem nosaltres com més important és *Pulcinella*. Els contes russos són un recull de musica de diferents autors, d'un marcat caient popular, molt interessant per ja tot aquell que senti desitjos de conèixer el *folklore* musical rus, un dels *folklores* que avui més apassionen al món occidental.

Cimariosiana és un ballet compost amb musica de Cimariosa, com indica el seu títol. El ballet és una cosa deliciosa, ingènua i delicada, que recorda les pintures de les porcellanes i ventalls de l'amable segle XVIII.

Pulcinella el firma Strawinsky. Avui Strawinsky és un dels músics més importants del món.

Oblidades les efímeres estridències d'Erik Satie, sempre quedaran un Ricard Straus, un Strawinsky. Qui no coneix *L'ocell de foc*, *El gall d'or*? Music de procediments moderníssims, s'ha sapigut salvar de caure en l'extravagància. Reconegut aquest com un dels valors de la musica de Strawinsky, i elevat a valor primari, diem que *Pulcinella* té totes les característiques del seu autor, tan distingides i apreciables.

TEATRE INTIM

En la primera representació del teatre «Intim» s'estrenà la comèdia *Aululària*, de Plaute, traduïda per Carles Riba. Un crític-poeta—que en la crítica i en la poesia és més ordinari que un esclap—saluda la incorporació d'«Aululària» a la nostra escena com si els déus li haguessin regalat una llesca de pa fregat amb un all coent i regat amb un cetrill d'oli, etcètera, etcètera.

Nosaltres no hi trobem res a dir en que li agradi el pa amb oli i all. Per això li va agradar la comèdia traduïda pel senyor Riba, perquè també és una llesca de pa fregat amb all i regat amb un oli d'olives, etcètera, etcètera.

Un dels elements de comicitat d'una comèdia és el llenguatge, naturalment, però el llenguatge s'ha d'usar amb discreció. Francament, la traducció del senyor Riba—poeta que, per altra part asseguren els seus amics, és molt savi—ens sembla massa de pa sucats amb oli i fregat amb all. Plaute va morir, si no ens errem, cent vuitanta o doscents anys abans de Jesucrist. Ens sembla, doncs, impropï d'aquells temps cert lèxic—caríssim al crític-poeta al·ludit abans—en el que s'hi sent dir que «li van clavar la llufa...» i que «s'ha d'anar a fer un tiberi». Per a posar-la en un català tan llastimos valia més que En Vallmitjana hagués traduïda «Aululària» al caló, o romanital com va fer Borrow amb la Bíblia.

Uns mots d'afecte i d'admiració mereix l'Adrià Gual i els seus actors. Aquella presentació i aquells trajos tenien una dignitat com no es veu als demés teatres de Barcelona.

PER A ACABAR

Al «Tívoli» deuen haver estrenat *La Virgen capitana*, dels senyors Ramos Martín i Barrera. Com que encara no ho hem vist, perquè tenim molta feina, ja ho anirem a veure i en parlarem.— Al «Goya» han trobat un bon retorç amb Antònia Mercè, *La Argentina*, que segueix sent una meravellosa ballarina.

BOB

FUTBOL

CAMPIONAT D'ESPANYA

Barcelona - Real Unión de Irún.

Pel resultat aconseguit a Irún, el del partit, que diumenge passat es celebrà al camp del *Barcelona*, significava un pas decisiu per als campions de Catalunya.

Així no fou d'estranyar que el camp oferís un aspecte brillantíssim.

El partit, es pot dir que fou una continuada lluita entre les ratlles davantera «barcelonista» i la de mitjos i defenses iruneses.

A CA' L DENTISTA

—Ja es deu haver quedat ben descansat!
—Home, no diuen que algú hi té un ull de poll al cap? Doncs jo hi tenia un queixal!
Però quin queixal, mare de Déu!

El domini fou exercitat amb més persistència per part dels de casa, essent més accentuat durant la segona part, en que fou complet, ja que fóren poques i d'escàs perill les «arrancadas» del davant guipuscoà, que es mostrà com la part fluixa de l'equip. Els mitjos demostraren de nou que tenen ben merescut el gran concepte aconseguit; i defenses i porter es mostraren segurs.

El *Barcelona* començà jugant de una manera colossal, però desgraciat a la jugada decisiva, degut al nerviosisme dels jugadors. Després del primer *goal*, aconseguit per En Piera, a l'ensens que més precisió es mostrà en alguns moments com el *Barcelona* dels grans dies, especialment per part dels davanter, dels que sigueren els millors els dos extrems i En Samitier, que amb En Carulla i En Pasqual fóren els que més es distingiren. En canvi En Planas es mostrà massa «científic» amb jugades que estigueren a punt de proporcionar algun disgust an els seus.

El senyor Adrado, que arbitrà, té que apendre molt encara per a poguer jutjar partits de la importància del de diumenge.

El públic molt correcte i carinyós, com calia, amb els irunesos, i patint fins que l'Alcántara aconseguí el segon *goal*. Quin pes els hi tregué de sobre, eh, senyors?

FERRÀN

LA COSA VA PRIMETA

Sí, senyors; les exposicions d'art comencen a apri-mar-se. Jo crec, però, que encara en tindrem una se-gona collita amb alguna que altra exhibició de pri-mera qualitat.

Ei, si En Castelló d'Arenys no s'hi oposa, car aquest bon senyor està fent mans i mànigues per a que no es parli d'altra Exposició que la d'avicultura i cunicultura que ell prepara als Palaus de Mont-juich.

Amb què es menja això de la *cuniculi*? doncs, a la brasa, a la vinagreta, amb xanfaina, amb bolets i castanyes quan en sia el temps, etcètera, etcètera. Es una Exposició *bucòlica* per a fer denteta als amics dels bons talls. Figurint-se que hi haurà exposades dues mil gallinàceas d'ambdós sexes, procedents de vint nacions de les més avançades, segons resa el pros-pecte.

No sé perquè em sembla que els capons del Prat pescaran una bona medalla. Fan tanta patxoca! Més fàcil és que els hi toqui an ells que no als nostres ar-tistes esquerrans que prenen part a l'Exposició de Madrid.

I prou d'aquest color.

Color m'has dit? Només en vendre a la menuda els qui li sobren a En Genaro Palau, que ha omplert de coloraines el «Saló Parés», ja n'hi hauria per a fer-ne un passament per a la vellesa. Mireu que en gasta de colors aquest mestre valencianet amb els seus enfar-fecs pictòrics. I sort encara que té cop d'ull i *garbo* en fer anar els pinzells, que sinó, amb aquella claror que gasta ens obligaria a mirar les seves pintures amb ulleres fumades. Passat l'enlluernament i la primera impressió, un hom troba que hi ha a l'Exposició frui-tes madures i sucoses, flors fresques i boniques, uns apunts de l'horta valenciana molt ajustadets, així com algun que altre quadro que està bé, el *Jardí de Sant Onofre*, *Cova de coloms*, *Recó de l'horta...*

*
**

A *El Camarín* En Rafel Benet, cansat d'ésser un frare ídem de la pintura prima, esquerp i arrimat a la seva, comença a franquejar-se amb el públic, expo-sant-se a perdre la veneració que li tenien els fanà-tics de les *noves tendències*, més velles que l'anar a peu.

Trobo que obra santament; no és l'art la religió

ELEONORA DUSE
La tràgica eminent que acaba
de morir a Pitsburg

de la naturalesa? doncs, res més natural que apro-par-se a les criatures del Senyor, si es vol fer quel-com de profit. Molt bé, Benet; no deixi pas el bon camí encara que li xiulin les orelles; ara ha trobat les finures de *El Mill*, la claretat de *Batet*, la formosor del *Prat de les Indianes*, i qui sap el que pot trobar encara, si no perd de vista *El coll de Llor*. Reposi una miqueta i pensi que *piano, piano si va lontano*.

*
**

Per primetes i originals les figures de talla que l'Artigas té a les «Galerías Layetanas», unes estàtues d'escola del Greco, decadent, que tiren a ídols mexi-cans, a tanagres, allargaçades, a ninots egipcis, a imatges bizantines, demaneu. L'Artigas és un escul-tor de grapa i de fantasia, que treballa per a fer-se un nom. I jo crec que se'l farà, car sempre que toca fusta, queda com un home. Devegades toca ferro i altres me-talls, i també fa un bon paperot donant-los-hi forma i expressió.

Es que sap lo que es pesca.

C. ARBÓ

En una paret hem trobat escrita aquesta *copla*, que transcribim, perquè trobem que té gràcia.

*Virgencita de mi arma,
de rodillas te lo pido
que castiguen lo del Banco,
como a todos los bandidos.*

UN ACREEDOR PROBE

Primer un portuguès va pujar fins a dalt de la casa d'En Cabot, a la Plaça de Catalunya. Després hi va pujar un català. Ara uns granadins volen pujar al monument de Colón.—No l'havien robat el monument de Colón?—Amb aquesta moda aviat no necessitarem serenos ni vigilants, perquè tothom entrarà a casa per la finestra.

Ja tenim regidors nous. Sembla que visquem en un període d'eleccions perpètuas. En mancaven quinze, i ja els tenim. Fins els volem anomenar, per a que el seu nom passi a l'història com a benemèrits de la pàtria: Vicents Carulla, Agustí Mariné, Albert G. Torner, Francesc del Villar, Antoni Vallabirga, Joan Riera, Carles García Auné, Sebastà García Fario, el marquès de Zambrano, Ferràn Escalas, Agustí Pons, Francesc Balenya, Joaquím Tintoré, Josep Barba i Joan Bonell Gómez.

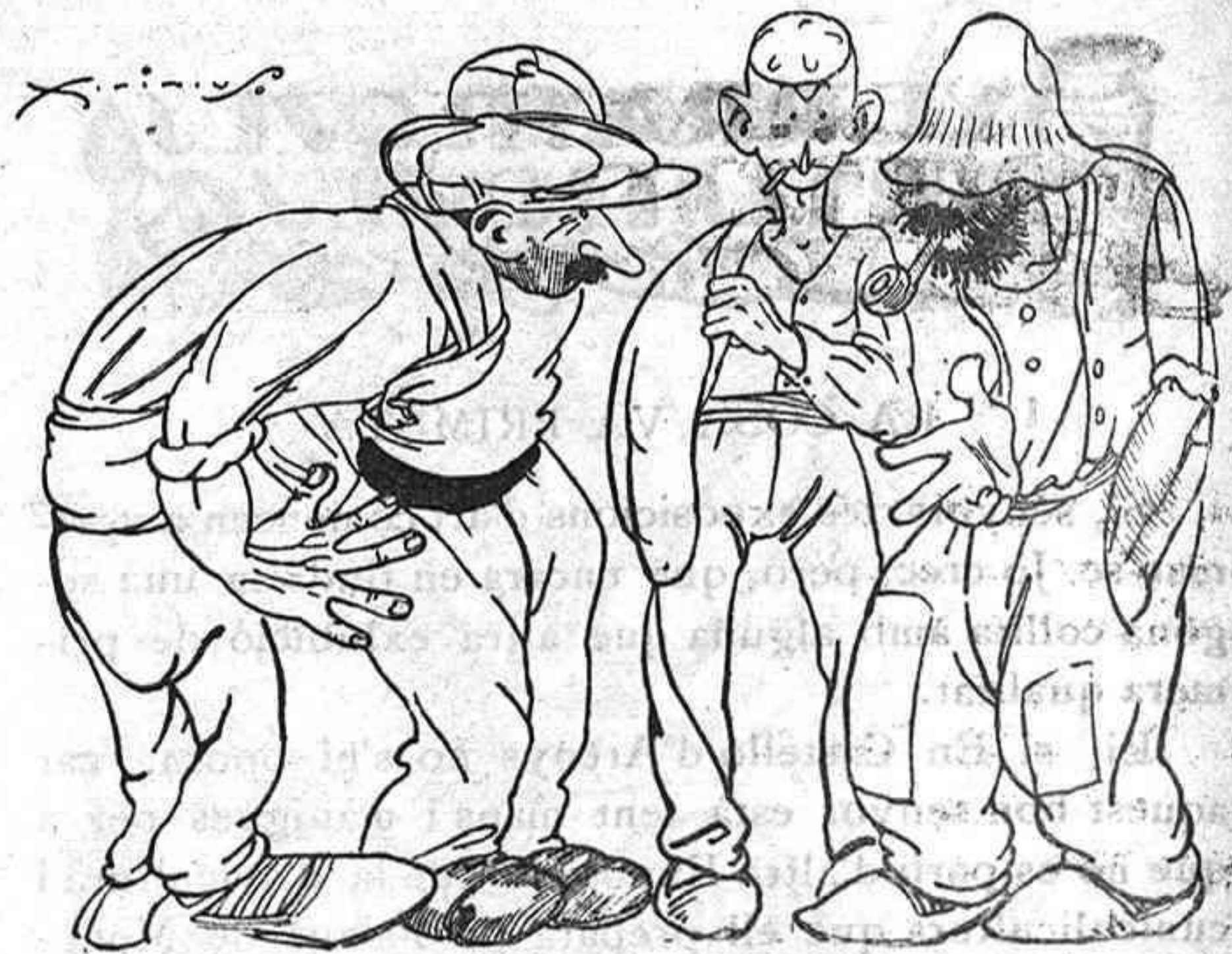
Nosaltres, la veritat, no els coneixem. Tan sols ens diuen que un d'ells és periodista—ànsia!—i que està empleat en el Palau Reial en construcció a Barcelona—tira peixet!

Diumenge prop-passat amb motiu de l'excursió a la «Granja Flor de Maig» del Grup de Fovenesa, vàrem tenir la sort de sentir cantar a Valldaura al notable tenor senyor Nin, chorista de l'«Orfeó Català», atiligranant amb sa veu diàfana i amb ver sentiment artístic, diverses cançonetes catalanes de caient deliciós i interpretades amb cura delectable.

Recomanem al mestre Millet la veu privilegiada del senyor Nin, a fi de que l'aprofiti per als *solos* de les obres que canta nostra primera entitat coral, per ésser un digne successor d'En Vendrell.

L'altre dia un periòdic s'alabava de que mai el llapis roig del censor havia mutilat les seves pàgines.
Vés, quines coses d'alabar-sel!

Parlem dels Jocs Florals, que d'alguna cosa hem de parlar.
Aquest any no es celebraran a Barcelona, com és de llei i havia passat sempre. Aquest any es celebraran a Tolosa. Això ja

DESESPERACIÓ

—Estic tan avorrit que demà mateix me'n vaig a demanar feina al Metro.

ho havíem dit fa dues o tres setmanes. Però ho tornem a dir, per a que se n'enterin bé.

Els Jocs Florals de Barcelona a Tolosa? Què hi farem! Un dia és un dial Avui a casa nostra córren mals vents per a la poesia!

S'ha prohibit a Itàlia la Festa del Treball que es celebrava el primer dia de maig. No veiem la conveniència d'aquesta prohibició, però vaja, tantes coses se'ns prohibeixen cada dia!

A Espanya, naturalment, també s'ha prohibit aquesta festa.
Bueno!

S'ha mort la gran tràgica Eleonora Duse, i el príncep de Monte Nevoso (a) D'Annunzio, ha volgut que li enviessin el cadàver a Itàlia.

Si seguim per aquest camí, aviat veurem a Llofriu convertit en panteó de les nostres il·lustres comediantes.

Vàrem sentir les Caramelles.

Barcelona semblava un poblet de tercer ordre.

Mai havíem oït tonteries poètiques com les que sentírem a la Plaça de Sant Jaume.

I consti que moltes *cafeteres* aplaudien, caint-los hi la baba...

Aquest número
ha passat per la prèvia
censura militar

PREMI FASTENRATH

L'ERMITA MAURICI

per JOSEP ROIG RAVENTÓS

Um volum 8.º

Ptes. 250

LORD DUNSANY

Cuentos de un Soñador

Pesetas 5

Obras — de — A. Palacio Valdés

El señorito Octavio	4 pesetas
Marta y María	4 »
El idilio de un enfermo	4 »
Aguas fuertes.	4 »
José	4 »
Riverita	4 »
Maximina.	4 »
El cuarto Poder	4 »
La hermana San Sulpicio	4 »
La espuma	4 »
La fé.	4 »
El maestrante.	4 »
El origen del pensamiento	4 »
Los majos de Cádiz	4 »
La alegría del capitán Ribot	4 »
La aldea perdida	4 »
Tristán o el pesimismo.	4 »
Semblanzas literarias	4 »
Papeles del Dr. Angélico	4 »
Años de juventud del Dr. Angélico.	4 »
La novela de un novelista	4 »
La hija de Natalia.	5 »

Karl Vorländer

Historia de la Filosofía

Traducción de la 6.ª edición alemana

por J. V. Viqueira

Prólogo de José Ortega y Gasset

Dos tomos: Ptas. 30.

Encuadrados en tela, Ptas. 34

EL ARTE DE FUMAR EN PIPA

POR LUIS CAPDEVILA

UN TOMO LUJOSAMENTE IMPRESO:

PESETAS 1'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

LA GAIA CIÈNCIA

—Canta trobador, queestic més trista que un xibrer!
—No puc, missenyora! M'han aixafat la guitarra!